

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Verkiezingen VS: Obama of McCain [2]

Alleen John McCain kan voor dringend noodzakelijke aanpassing Amerikaans zelfbeeld zorgen

door *Rob van de Beeten*

Eerste Kamerlid voor het CDA.

In de Europese beeldvorming is Obama meer een man van het volk dan McCain. Obama weet grote massa's op de been te brengen en zijn campagne was vooral in de voorverkiezingen een *grassroots*-campagne: gebaseerd op veel vrijwilligers en een effectieve inzet van internet en e-mail. Ook het verkiezingsprogramma van de Democratische Partij lijkt vanaf de basis opgebouwd. Toch hebben van de meer dan 300 miljoen Amerikanen er slechts 30.000 deelgenomen aan 'een' bijeenkomst over dat programma. Ter vergelijking: in Nederland zou het dan gaan om 1600 mensen. Er is dus een groot verschil tussen beeldvorming en werkelijkheid. Dit speelt Europeanen vaak parten wanneer het om de Verenigde Staten gaat. Wij hebben de neiging om onze eigen maatstaven aan te leggen, terwijl de werkelijkheid sterk afwijkt van ons beeld. Zo denken velen dat Obama de inval in Irak onwettig vond. Dat is niet het geval. De sterkste afkeuring in het Democratische verkiezingsprogramma is *strategic blunder* en wel omdat de inval afleidde van de strijd tegen het terrorisme. De Democra-

ten wijzen zelfs eenzijdig ingrijpen tegen bijvoorbeeld Iran niet af, zondig buiten de VN om. Het pleidooi van McCain om de situatie in Irak te pacificeren door vergroting van het aantal troepen, is in Europa afgedaan als dat van een verblinde havik. McCain wist echter uit zijn Vietnamese ervaring, dat het vertrouwen op vuurkracht of technologie — waarmee de toenmalige minister van Defensie Rumsfeld aanvankelijk het beleid domineerde — misplaatst is in een gecompliceerd conflict als dat in Irak. Inmiddels

*McCain zegt niet de dingen
waarvan hij weet dat anderen
die graag zouden horen*

heeft ook Obama moeten toegeven dat de *surge* heeft gewerkt heeft. Hiermee karakteriseert McCain zich: hij zegt niet de dingen waarvan hij weet dat anderen die graag zouden horen. Omgekeerd is hij ook bereid om te luisteren naar mensen waarvan hij weet dat ze hem tegenspreken.

De verkiezingscampagne wordt inmiddels gedomineerd door de kredietcrisis en de keuze van McCain voor Sarah Palin als kandidaat voor het vice-presidentschap. Die keuze gaf een onverwachte wending aan

de beeldvorming. Dat de kennis van zaken van Palin intussen het aangrijpingspunt is geworden voor de kritiek van Democraten en media was te verwachten, maar dit zal vermoedelijk niets uitmaken voor de kiezers die McCain aan zich wil binden. Wat wel uitmaakt is of McCain erin slaagt zich voldoende los te maken van het beleid van de huidige president. De financiële crisis wordt vooral op het conto van diens beleid geschoven: teveel vrijheid voor de *fat cats* van *Wall Street* en te weinig toezicht in het belang van *Main Street*. Die kritiek is volkomen terecht, maar verdient wel enige relativering als wij in eigen huis rondkijken. Hoewel allerlei deskundigen, de president van De Nederlandsche Bank voorop, betoonden dat in Nederland en andere Europese landen het toezicht veel beter is geregeld, zag de regering zich gedwongen tot regelrechte nationalisatie van Fortis Nederland.

Voor Europa is van belang, dat de Verenigde Staten een wezenlijke omslag in denken en handelen moet maken en de vraag is welk type president in staat mag worden geacht die omslag op gang te brengen. Waarom een omslag? De Verenigde Staten leeft op te grote voet. Dit lijkt een recent inzicht ontstaan door de kredietcrisis, maar is het niet. Al sinds president Nixon in 1973 de dollar ontkoppelde van het goud, is er geen enkel mechanisme meer dat de Amerikanen dwingt om hun betalingsbalans op orde te brengen en hun leengedrag aan te passen aan de bestaande aflossingscapaciteit van hun economie. In feite speculeren zij al decennia op inflatie als verzachting voor hun schuldenlast en economische groei als de ruimte waaruit in de toekomst rente en aflossing worden betaald. Zolang de dollar wereldbetaalmiddel was, konden de Amerikaanse monetaire autoriteiten ook doorgaan met de creatie van liquiditeiten. Zij stonden vooral toe dat banken zich met die creatie

bezighielden door juridische verplichtingen aan te gaan waarvan het verband met de productie van goederen en diensten niet meer was aan te wijzen, in het afgelopen decennium via derivaten, financiële producten die alleen via een omgekeerde piramide nog zijn terug te voeren op reële waarden, zoals onroerend goed. Was de Verenigde Staten dus al vóór 1989 niet meer de reus die in 1945 uit de Tweede Wereldoorlog tevoorschijn kwam, door de val van de Muur dachten de Amerikanen — en veel Europeanen en Aziaten praatten hen dat ook aan — dat zij in een unipolaire wereld de leiding hadden gekregen. Dat dit een gevaarlijke illusie is, wordt niet zozeer aangetoond doordat de VS in Irak niet wint, als wel door het gegeven dat het militair machtigste land in de wereld niet in staat is voldoende opgeleide troepen te mobiliseren om in Irak én Afghanistan effectief te opereren. Wat de Amerikanen te wachten staat, is een dringend noodzakelijke aanpassing van hun zelfbeeld. Dat vraagt niet om gepassioneerd idealisme, maar om leiderschap met beide benen op de grond. Dat vraagt een president die de Amerikanen zullen vertrouwen als hij de boodschap van die omslag brengt. McCain is een man die de moed heeft en in staat is die onpopulaire boodschap te verkondigen. De schok ervan zal in Europa niet minder groot zijn dan in de Verenigde Staten zelf.